

فرهنگستان

از محتوای پیشنهاد جدید ویتکاف، جز گمانه‌زنی رسانه‌ها «به نقل از منابع آگاه» فعلا جزئیات دیگری بیرون نیامده است. روز گذشته بعد از آنکه عباس عراقچی در پیامی در ایکس خبر از سفر کوتاه وزیر خارجه عمان به تهران برای ارائه کلیات پیشنهاد آمریکا داد، رسانه‌های آمریکایی گمانه‌زنی‌هایی در مورد محتوای پیشنهاد ارائه‌شده منتشر کردند. گفته می شود پیشنهادی که ویتکاف ارائه کرده بر مبنای طرح ابتکاری استست که عمان مطرح کرده و آمریکا نیز آن را پذیرفته است. پیشنهاد ویتکاف در شرایطی ارائه می‌شود که هنوز زمان دقیقی برای شروع دور جدید مذاکرات ، مشخص نشده است و به‌نظر می‌رسد با شرط پذیرش کلیت پیشنهاد آمریکا توسط ایران، دور ششم مذاکرات با تمرکز بر بررسی جزئی‌تر پیشنهاد تازه آمریکایی‌ها برگزار خواهد شد، البته رسانه‌های آمریکایی به این موضوع هم اشاره کردند که پیشنهاد ارائه‌شده برای یک توافق اولیه طراحی شده است. همزمانی ارسال این پیام با گزارش تند آژانس علیه‌فعالیت هسته‌ای ایران، این گمانه را تقویت می‌کند که آمریکایی‌ها با استفاده از تمام ابزارهای فشار می‌خواهند ایران را وادار به پذیرش پیشنهاد خود کنند.

»»»

فشار پیش از پیشنهاد

روز شنبه رسانه‌های آمریکایی بخشی از محتوای گزارش محرمانه آژانس را منتشر کردند، گزارشی که عملاً ایران را در فاصله یک‌قدمی «اقدام فنی» برای ساخت سلاح هسته‌ای قرار می‌داد؛ و هم‌زمان خبر تنظیم و تدوین پیمان‌نامه‌ای برای محکوم کردن ایران به نقض تعهدات پادمانی منتشر شد. در میانه این فضا سازی‌ها تهدیدهای مطرح شده در مورد ارجاع پرونده ایران به شورای امنیت، عباس عراقچی، وزیر خارجه ایران در پیامی در شبکه ایکس خبر از سفر کوتاه وزیر خارجه عمان به تهران داد و نوشت:

عبدالرضا فرجی‌راد در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

آنچه آمریکا از کنسرسیون می‌فهمد، غنی‌سازی‌ای است که در خاک ایران نباشد

اگر گمانه‌زنی‌های رسانه‌ای درست باشد به نظر می‌رسد آمریکایی‌ها پیشنهادی مبنی بر تشکیل کنسرسیون مشترک و ادامه غنی سازی خارج از خاک ایران ارائه خواهند کرد، آن‌هم مشروط بر اینکه برنامه هسته‌ای در خاک ایران تعلیق شود. برای بررسی ابعاد این پیشنهاد و گمانه‌زنی‌ها با عبدالرضا فرجی‌راد، کارشناس مسائل بین‌الملل گفت‌وگو کردیم که در ادامه می‌خوانید.

»»»

فعلا فقط گمانه‌زنی رسانه‌ها را داریم

فرجی‌راد در مورد محتوای پیشنهاد ویتکاف که دیروز به‌تیران رسیده، گفت: «ما اطلاعات دقیقی نداریم که در پیشنهاد ویتکاف، چه موضوعاتی درج شده‌است، تنها اطلاعاتی که داریم، گمانه‌زنی‌های رسانه‌ای است. پیشنهاد ویتکاف ممکن است تشکیل کنسرسیون باشد، بشرطی که ایران کنسرسیون می‌شامل ایران، عربستان و امارات را بپذیرد و اجازه غنی سازی داده شود. واقعیت این است که ما نمی‌تاییم ماجرا دقیقاً چیست. در بعضی مواضع نظرات روزنامه‌ها درست از آب درآمده با بخشی از آن درست بوده یا اصلاً درست نبوده است. اما بالاخره ایران و آمریکا در حال گفت‌وگو هستند اما در پنج دور گفت‌وگویی که داشتند، پیشرفت چندانی نداشتند؛ به‌ویژه اینکه آن‌ها بر عدم غنی‌سازی و ایران بر غنی‌سازی اصرار دارد. اگر پیشنهادی که آمریکایی‌ها ارائه می‌کنند به‌ویژه آنچه آکسیوس منتشر کرده، درست باشد، نشان می‌دهد آمریکایی‌ها به‌طور جد دنبال این هستند که مذاکرات به‌نتیجه برسد و یک دستاوردی برای آن‌ها داشته باشد و از تنش و درگیری پرهیز شود.»

نمی‌شود گفت آمریکا از آنچه در آژانس می‌گذرد، بی‌خبر است

فرجی‌راد در مورد گزارش منتشرشده آژانس علیه فعالیت هسته‌ای ایران و فعال کردن ابزارهای فسلار پیش از این پیشنهاد گفت: «گزارش آژانس، یک گزارش

همراه با فشار آمریکا از مسیر تروئیکای اروپایی گمانه‌زنی‌ها دربارهٔ پیشنهاد آنها به ایران شدت گرفت

کنسرسیون یا بیشتر از آن؟

«برادر عزیزم، وزیر محترم امور خارجه عمان، امروز سفر کوتاهی به تهران داشت تا بخش‌هایی از پیشنهاد آمریکا را ارائه‌دهد که به‌طور مناسب و مطابق با اصول، منافع ملی و حقوق مردم ایران به آن پاسخ‌خ داده خواهد شد.» همزمانی ارسال پیشنهاد آمریکا با پیام‌ها و مواضع تهدیدآمیز آمریکایی‌ها این گمانه را تقویت می‌کرد که مثل همیشه گزارش‌های آژانس و روی میز گذاشتن تهدید فعال‌سازی مکانیسم ماشه، به مثابه ابزار فشاری از طرف آمریکایی‌ها با نقش آفرینی اروپایی‌ها به کار گرفته شده‌تا آمریکا زودتر به یک توافق در مورد برنامه هسته‌ای ایران برسد.

گمانه‌ها در مورد پیشنهاد آمریکا چه می‌گویند؟

تا الان مقامات رسمی اظهارنظری در مورد محتوای پیشنهاد ارائه‌شده از جانب آمریکا نداشتند، حتی طرفین آمریکایی هم از مطرح کردن مواضع رسمی در مورد محتوای پیشنهاد ایران اجتناب کرده‌اند و سخنگوی کاخ سفید هم در همین زمینه، اعلام کرد: «به دلیل آنکه مذاکرات واشگتن و تهران هنوز در جریان است، جزئیات این پیشنهاد در اختیار رسانه‌ها قرار نخواهد گرفت.» با این حال برخی رسانه‌ها گمانه‌زنی‌هایی را به نقل از منابع آگاه مطرح کردند که چند احتمال را مطرح می‌کند: نکته اول آنکه یا بر خلاف آنچه کاخ سفید اعلام کرده، آمریکایی‌ها بخشی از محتوای پیشنهاد را در اختیار رسانه‌ها قرار دادند یا آنچه تاکنون مطرح شده، صرفاً گمانه‌زنی است و محل اعتنای جدی نیست. البته گزارش می‌دهم به‌محتمل است که آمریکایی‌ها با هدف دستکاری افکار عمومی ایران، این اخبار را منتشر کردند. برای مثال آکسیوس در بخشی از گزارشی در مورد پیشنهاد ارائه‌شده آمریکا به نقل از یک منبع آگاه نوشت: «یکی از ایده‌هایی که توسط عمان مطرح و توسط آمریکا پذیرفته شد، ایجاد یک کنسرسیون منطقه‌ای است که اورانیوم را برای اهداف هسته‌ای غیرنظامی، تحت نظارت آژانس و ایالات متحده، غنی‌سازی کند.» در واقع آکسیوس مدعی شده‌که پیشنهاد تشکیل کنسرسیون مشترک با آمریکا، محتوای پیشنهاد

ارائه‌شده به ایران است، این رسانه در ادامه هم مدعی شده آمریکا به دنبال آن است که «تشکیل کنسرسیون مشترک در محلی خارج از ایران اتفاق بیفتد.» موضوع دیگری هم که روایت خبر نگار این رسانه به عنوان یکی از ایده‌های مطرح‌شده آمریکا ارائه کرده این است که «آمریکا حق غنی‌سازی اورانیوم ایران را به رسمیت بشناسد، مشروط به اینکه ایران غنی‌سازی اورانیوم خود را به‌طور کامل متوقف کند.» روزنامه نیویورک تایمز هم در بخشی از گزارش خود همین پیشنهاد را مطرح کرده نوشت: «پیشنهاد آمریکا، توقف غنی‌سازی در ایران و تشکیل انتلافی، برای غنی‌سازی مشترک ایران، عربستان و امارات است.»

تناقض گویی‌های زنجیره‌ای در مورد پیشنهاد ویتکاف

اگر آنچه آکسیوس ادعا کرده به واقعیت نزدیک و آمریکا پیشنهادهای عمان را بپذیرفته باشد، ارائه‌شده به دور پنجم مذاکرات بر می‌گردد، موضوعی که وزیر خارجه ایران به آن اشاره کرد و گفت: «وزیر امور خارجه عمان در این دور تلاش کرد راهکارهایی را برای رفع موانع موجود و دستیابی به پیشرفت ارائه کند و روی ایده‌های مختلفی بحث شد.» عراقچی در ادامه هم تأکید کرد: «پیشنهادهایی ارائه‌شد که قرار شد بررسی‌های کارشناسی بیشتر از سوی دو طرف روی آن انجام و پاسخ‌ها ارائه شود.» به‌نظر می‌رسد آمریکایی‌ها در چهارچوب پیشنهادهای عمان، بعد از دور پنجم مذاکرات، متن بیانیه پیشنهادی را به ایران ارسال کردند. بعد از ارسال پیشنهاد آمریکا، سخنگوی کاخ سفید در نشست خبری، مدعی شد: «ویتکاف، پیشنهادی دقیق و قابل قبول برای ایران ارسال کرده و به نفع آنهاست که این پیشنهاد را بپذیرند.» و گفت آمریکا در این پیشنهاد خواستار توقف همه فعالیت‌های هسته‌ای ایران شده است. اظهارنظر سخنگوی کاخ سفید در کنار فضا سازی‌ها و گزارش سیاسی آژانس، علیه فعالیت هسته‌ای ایران، اهم فشاری برای یا بردن برهنه مخالفت‌های احتمالی

»»»

»»»

»»»

باید پاسخگو باشند، به‌ویژه اینکه ایشان به تهران آمد، چندین بار درخواست گفت‌وگو‌هایی داشت، طرف ایرانی به‌طور نسبی از خودش رضایت نشان داد و گفت که حاضر است گفت‌وگو‌ها را ادامه دهد. معاونش را دو روز پیش به تهران فرستاد؛ در حالی‌که اگر اشتباه نکنم، معاونش در تهران بود و ایشان چنین گزارشی را ارائه داد، این نشان می‌دهد فشاری روی گروسی بوده و او هم این فشار را پذیرفته و نتیجه‌اش این شده که روز شنبه گزارش وی برای شورای حکام منتشر شد.»

آمریکابه دنبال ادامه غنی‌سازی خارج از ایران

فرجی‌راد در مورد پیش‌نهاد ویتکاف که از یکسو تعلیق غنی‌سازی و از سوی دیگر به رسمیت شناختن حق غنی‌سازی را مطرح می‌کنند، گفت: «آنچه منتشر شده می‌تواند، یک بازی رسانه‌ای باشد. در واقع آمریکایی‌ها می‌خواهند بگویند شما کنسرسیون را برگزار کنید، اما وقتی این مطلب را بیان می‌کنند، معلوم نیست هدفشان از غنی‌سازی چیست. چیزی که آن‌ها از کنسرسیون می‌فهمند این است که کنسرسیون می‌انجام‌شود که غنی‌سازی در داخل ایران نباشد و کنسرسیون در یک کشور دیگر یا این طور که رسانه‌ها قبلاً نوشتند، در یکی از جزایر حوزه خلیج فارس باشد که اسمی هم از آن نبرده‌اند. لذا مسئله کلّی این است که با توجه به اینکه ایران هم در دور چهارم گفت که کنسرسیون مطرح شد و ما مطرح نکردیم و طرف دیگر مطرح کرده است، یعنی ایران هم به کنسرسیون به‌عنوان یک راه‌حل نگاه می‌کند و نمی‌خواهد کاملاً ردش کند. اما خود موضوع کنسرسیون هم بحث‌های طولانی دارد. اینکه در این کنسرسیون می‌خواهند چه‌کنند؟ اصل ماجرا غنی‌سازی است. آیا این کنسرسیون در داخل خاک ایران می‌تواند غنی‌سازی مشترک انجام دهد یا باز هم نظرشان این است که کنسرسیون باشد، اما غنی‌سازی در داخل خاک اصلی ایران نباشد؟ این‌ها باید در جزئیات گفت‌وگو‌ها مشخص شود، ممکن است قسمت‌هایی را بپذیریم و روی قسمت‌هایی بحث داشته باشیم.»

آمریکایی‌ها تمایلی به قطع کردن مذاکره ندارند

ارمسال پیام ویتکاف در شرایطی اتفاق افتاده که هنوز مشخص نیست، دور جدید مذاکرات، چه زمانی برگزار می‌شود، فرجی‌راد در مورد اینکه آیا برگزاری دور جدید مذاکرات مشروط به پذیرش پیشنهاد ویتکاف خواهد بود یا خیر، نیز توضیح داد: «تصور نمی‌کنم آمریکایی‌ها بخواهند شرطی بگذارند که مذاکرات قطع شود. دوست دارند مذاکرات ادامه پیدا کنند. همین که به کنسرسیون رسیدند، در واقع چند قدمی به جلو حرکت کردند. بعید است که بخواهند مذاکرات را به بن‌بست بکشانند. در سیاست خارجی ترامپ، روی تنش و درگیری خیلی باید کار شود و مسیر طولانی را بروند تا به تنش و درگیری برسند. چون این‌ها با توجه به اینکه دستاوردی در هیچ زمینه‌ای نداشته‌اند، نه در زمینه خارجی و حتی داخلی؛ مسئله تعریف‌ها را هم که فعلاً دادگاه معلق کرده است، لذا ترامپ خیلی به دستاورد در رابطه با گفت‌وگو با ایران نیاز دارد تا تبلیغات کند و بگوید که من چه کرده‌ام؛ دموکرات‌ها نتوانستند، دموکرات‌ها شکست خوردند، دموکرات‌ها همه چیز را به ایران داده بودند، من توقف کردم ایران را و از این حرف‌هایی که می‌زنند، لذا اگر ترامپ بخواهد وارد تنش و درگیری با ایران شود، تمام حرف‌هایی که در چند ماه گذشته زده — در رابطه با اینکه «من مرد اقتدار و صلح هستم» — این‌ها بد هوا می‌شود و دنیا به او نگاه دیگری می‌کند. لذا من خیلی بعید می‌دانم که به‌خاطر اینکه حالا طرحی ارائه شده و بخشی از این طرح از سوی ایران پذیرفته نشده است، ترامپ مذاکرات را قطع کند. اگر این حرف‌های رسانه‌ای در رابطه با طرح ویتکاف درست‌ست باشد، یا حتی بخشی از آن درست باشد، نشان می‌دهد که ما می‌توانیم مذاکرات را ادامه بدهیم و شاید هم به هیچ توافقی نرسیم.»